

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Suumma [!] de laudibus christifere virginis Marie

Albertus <Magnus, Heiliger>

Colonie, 1502

VD16 A 1357

De suffice[n]tia [et] d[iffe]r[enti]a eo[rum] q[ue] ponu[n]t[ur] in illa
salutat[i]o[n]e

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69610](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69610)

De dñia et sufficiētia fo. cxiii

filii q̄ h̄ginē matrē h̄ginū. Sextū fuit q̄ erat mater h̄go p̄ genera
tōem. ip̄e autē p̄r h̄go p̄ creatiōē. ⁊ nobilior ē creatō q̄ generatio ⁊
actus creator q̄ creature actus. Septimū fuit q̄ ip̄a fuit mater om
niū. ip̄e em̄ pater omniū ⁊ mat̄r ē esse patrē q̄ matrē. Itē ip̄e genuit h̄
bo. ip̄a factō. ⁊ plus ē ⁊ p̄ se generationi simili⁹ generare verbo q̄ fa
cto Octauū fuit q̄ ip̄a habuit nullū ignoratiā. ip̄e autē omniū ha
buit sciētiā. Nonū ē q̄ ip̄a ē stella maris. ip̄e autē ē lux mūdi. Decimū
ē q̄ ip̄a ē porta celi. ip̄e autē hostiū in q̄ ē porta. Undecimū ē q̄
ip̄a cōdicatiōē passionis habuit p̄ cōpassiōē. ip̄e autē ip̄am passio
nē habuit. Duodecimū ē q̄ ip̄a ē sup̄ choros angeloz exaltata. ip̄e
autē nomē h̄z qd̄ ē sup̄ omne nomē. Tredecimū ē q̄ ip̄a ē mater mi
sericordie. ip̄e autē ē pater misericordiaz ⁊ rex glorie

Ad plenariā intelligētiā pdictoz querit de sufficiētia hoz ⁊ dif
ferētia que ponūt in salutatiōe ista. Et querit p̄mo de numero **Querit**
dictionū q̄re tm̄ habuerit decē dictiones ⁊ nō plures vel pauciores.
Itē querit quare tm̄ q̄tuor sine ponant in ip̄a. Itē quare sine sibi
ita succedat. p̄gressiue ita q̄ p̄ma habuit unā dictionē. secūda duas.
tercia tres. quarta q̄tuor. Itē fm̄ additiōem elysabeth quinqz sunt di
ctōes. ⁊ una ē Inia Itē quid signat q̄ hic ponit denari⁹ q̄ est numer⁹
triangularis ex omni parte. ⁊ q̄ternarius qui ē triangularis a base in
communi Itē vel simul singulariter sunt. xv. s̄z tūc oporteret quinqz
poni p̄ base. Ad obiecta p̄ma soluentes dicim⁹ q̄ sufficiētia saluta
tionū sumit hoc mō In illa salutatiōe annunciat beatissime h̄ginū p̄
fectissima habitudo. ⁊ p̄ ipsam ⁊ in ip̄a toti humano generi. Perfe
ctio autē beatissime h̄ginis vel ē quantū ad substantiā vel q̄tum ad
causam vel quantū ad efficiētiā Si q̄tū ad subaz vel ēa malo ⁊ sic est
aue. vel ē ad bonū. sic ē gratia plena Si q̄tū ad causas sic ē dñs te
cum. Si autē q̄tū ad efficiētiā vel ē imediata ⁊ sic ē benedicta tu in
mulieribz. vel imediata. sic ē benedict⁹ fructus ventris tui. Ad aliud **Ad aliud**
dicimus q̄ p̄ decē verba significat decalogi impletio. in quattuor
sententijs significatur in euangelijs consilioz sup̄ additio. ⁊ per hec
duo fit nobis p̄fecte salutis annunciatio Itē decē s̄ba in q̄tuor sen
tentijs. ē lex in quattuor euāgelijs Itē gradalis p̄cessio signat q̄ in
via nō ē p̄fecta legis impletio s̄z tm̄ iniciatio. Itē denari⁹ triāgularis
signat legis nobilitatē. q̄ternarius euangelij eternitatē. ⁊ vterqz ē nu
merus imperfectus. sed denarius in duobus. quattuor autem in vno
sic et euangelium habet perfectionem vie sed non patrie. ⁊ ita vnum
sibi deest. denarius autē legis deficit in duobus. quia ne habet qui
dem p̄fectionem vie nec patrie Itē quattuor cum omnibus suis
partibus facit denarium ⁊ lex materialiter tota est in euangelio. Itē
denarius est numerus triangularis ex omni pte et quattuor in com

De bñdictōe fructus vētris

muni. et p firmitatē legis et euāgelij recte impleti peruenitur ad vniū
de quo dicit. vnā p̄t̄y a dño Item fm additōem Elyzabeth denarius
dictionū signat decalogū. quaternarius sentētiarū signat euāgelij.
additio Elyzabeth doctrinā apostolorū Et hec omnia figurant in sa
lutatione beatissime hginis diuinitus missa. In ipa em̄ fuit legis et
euāgelij impletio. et in ipa fuit vtriusq; expositio. p ipam vniū cū al
tero coniunctio Item vniū in alterū redutio. Item p ipam virtutū
cōsummatio. Item p ipam sanctitatis pgressio Itē p ipam ad deū
ascēssio. nobis autē p legē veterē et nouā et ipam eterne saluatōis nun
ciatio et salutis ipa productio

Ad obiecta

De bñdictōe
possum loq̄ s̄
tres vias

bñdi. h̄z q̄tuor

Nō peccando
incurrit.
Maledictus
triplex.

bñdic. ē fruct⁹

His visis vidēdum est ad ea que de fructus bñdictōe sunt obiecta.
Nota dū ergo q̄ de bñdictōe illa possumus loqui fm tres vias.
Primo q̄tū ad significatōem. secūdo q̄tū ad suppositōem. tercio
q̄tū ad substantiam Quātū ad significatōem. s̄. bñdictio vnāz
habet significatōem vel plures. Et si plures fm quā hic sumat vel
si om̄is ratio bñdictōis saluet in ista bñdictōe Quātū ad suppositio
nē. vt si. s̄. bñdictio sit cōmunis ad plura. p qua sumat hic. et vtrūz
p oib; suis suppositis Quātū ad suā substantiā ex quib; et quātis in
tegratur ista bñdictio Quātū ergo ad significatōez bñdictio quat
tuor h̄z in se significata. quoz oim̄ ratio saluat in ista bñdictioe
Est em̄ bñdictio maledicti euacuatio. et bñdictio ois boni posses
sio. et est bñdictio fecūditatis exaltatio. et est bñdictio cōgratulantū
collaudatio Et quelibet istaz triplex Est em̄ bñdictio triplicis ma
ledicti euacuatio. incidat em̄ homo p peccatū triplex maledictum.
Primū est punctio fomitis. scdm̄ est labor inueniēde veritatis. ter
ciū ē necessitas incineratōis Primū intelligit p hoc q̄ operatus fue
ris terrā et. scdm̄ p id qd̄ dicit. in sudore vultus tui et. terciū per id. ci
nis es et in cinerē reuerteris. Istius triplicis maledicti euacuatio fit
in isto fructu bñdicto. Primū qz puncturā fomitis nō habuit.
scdm̄ qz oia sciuit. terciū qz corruptōem nō vidit Secūda bñdictio fit
it ois boni possessio. et hec triplex fuit Dabit em̄ bonitatē humane
nature in summo Itē bonitatē diuine nature in summo. Itē boni
tate que ē ex cōiunctione vtriusq; habuit. et sic omne bonū possedit
in summo Tertia bñdictio fuit fecūditatis superexaltatio. et hec quoz
qz triplex fuit. fuit em̄ pater p creatōez in eē nature. p recreationē in
esse gratie. per glorificatōem in esse glorie Quarta bñdictio fuit con
gratulantū collaudatio. et hec triplex. s̄. angeloz. hoim̄ et corporum
omnes h̄i bñdicūt ipam. qz genuit angeloz restauratorem. redem
ptorem hoim̄. corporaliū renouatorem Quātū ad suppositōnē tria
habet appellata. et p oib; illis reddet locutio vera Est em̄ fructus be
nēdictio nature. bñdictio gratie. bñdictio glorie Et qd̄libet illorū

De bene. fructu vetricis Fo. cxliii

tripliciter. Benedictio nature tripliciter. habuit enim corpus benedi- bndict. nature
ctū. animā benedictā. deitātē benedictā. Corpus fuit benedictū tripli Corpus bndi
citer. in materia. in forma. in armonia. In materia quia purū. in for ctū tripli.
ma quia pulcrū. in armonia quia eucratīcū. Pulcrū etiā fuit tripli
citer. in cōgruētia quātītatis. in elegātia dispositionis. In venustate
color. et sic ē i statura. figura et colore. Itē aia fuit bndicta. in ser in Aia bndicta
cōparatiōe. in se dupliciter. a malo et i bono. A malo tripliciter a pec Duplr.
cato. a fomite. ab ignorātia. Itē in bono tripliciter. oīz naturaz natu a malo triplr.
rali pōitōe. politicaz virtutū pfectōne. suprema naturali dei dilectiōe in bono triplr
In cōparatiōe bndicta fuit dupliciter. ad deū et ad corp⁹. Ad deū sum
ma imagine et similitudie. ad corp⁹ sine p̄rietate. Itē bndictā tri Deitātē bndi/
pliciter habuit deitātē. bndictā in opibz. in se. bndictā in donis suis. ctā habuit.
Itē habuit benedictiōnē gratie. et hec q̄z fuit triplex. icreatā cū pa
tre. creatā cū matre diunctā ppter vtrūqz. Cū patre triplicē gratiā ha Cū p̄re tripli/
buit. Cū patre qd̄ ē deus. qd̄ ē dei fili⁹. qd̄ ē spirator. spū sancti. Cum ce grām hūit
matre q̄z triplicē habuit gratiā. vnā quia omnē gratiā habuit. secū Cū matre tri/
dā quia omnē dedit gratiā. terciā q̄ dedit vltra id qd̄ habuit Dedit plice grām.
enī gratiā. virtutē remissionē peccatorū quā nō habuit. vn̄ spūs in heli
leo duplex fuit. Itē ex diunctiōe ppter vtrūqz triplicē habuit gratiā
Vnā q̄ fili⁹ pluriū fuit. secūdā q̄ redēptor hominū fuit. terciā q̄ bea
tudo hominū. Et quodlibz istoz tripliciter ē. quia enī fili⁹ pluriū Triplex grā.
fuit ex h̄ sequit̄ triplex gratia. mater enī habuit patrē et matrē s̄ non
deū. Pater suus nec habuit patrē nec matrē nec deū nec hominē. ipe
autē habuit patrē et matrē et deū et hominē. Quia redēptor hominū Triā habuit.
fuit. ex h̄ habuit tria. q̄a spūs animaz. sacerdos fidelīū. iudex viuo
rū et mortuoz. Quia beatitudo hominū fuit. ex hoc etiā habuit tria.
q̄a ē beatitudo angeloz hominū et corporaliū. Itē benedictionē glo
rie s̄līr habuit triplicē. habuit enī gloriā cōphensoris gloriā creatoris
gloriā redēptoris. Et quilibet istaz triplex. Cōphensoris triplex. sum
mā aureolā in summo. sup oēs aureolas in summo. accidētalia pre
mia in summo. Itē primo ē hō viator et nō cōphensor. postea com
phensor et nō viator. ipe autē nō aliq̄ viator aliq̄ cōphensor. s̄ s̄lī
viator et cōphensor. Itē viatorū doctor. cōphensorū coronator. via
toz et cōphensorū adunator. Itē gloria redēptoris triplex fuit. q̄a
hominū liberator. demonū supator nature exaltator. Itē gloria crea
tois triplex fuit. misericōdia in sanctis. iusticia in damnatis. gloriosus i
seipso. Itē habuit gloriā creatoris iustificatoris glorificatoris. Si
autē cōsideret̄ bndictio ista quātū ad partes integrāles tunc est bene
dictio quantum ad essentiam vel principium. Itē fructus benedi
ctus triplicem habuit originem. benedictā trinitatem per creatiōnē
bndictā matrē p̄ natiuitatē. bndictū patrē q̄tū ad ḡnatores. Quātū
v iij.

De bñdictōe fructus vētris

ad essentiā benedictus fuit tripliciter s̄m Bernardū. Odoze. sapore
specie. odoze implens cognoscitiuam inq̄tum verum. sapore refici
ens affectiuam inq̄tum bonū. specie beatificās comprehēsiuā inq̄
tū summū fuit z arduū Albert⁹ Addamus z nos odozi z saporē spe
ciei valorē. valet in medicamētū p̄tra oē malū in cibū habētē oē tele
ctamētū. in p̄ciū p̄pans oē bonū Itē q̄tū ad efficiētā duplex ē bñ
bñdic. duplex. dictio. actiua. s. z passiua. Actiua triplr. qz bñdixit nos in eē nature
glie z gratie. vñ ps. Bñdicat nos d̄s deus noster bñdicat nos deus.
Itē bñdixit nos bñdictōe corpali. spūali z celesti Passiua triplr. qz
passiua triplex nos bñdicimus eū corde. ore z opere. vñ ps. Bñdic aia mea d̄m z
oia q̄ intra me s̄ Bñdicimus eū ore. vñ. Bñdicā d̄m in oī tpe sp̄
laus ei⁹ in ore meo Bñdicim⁹ eū ope. vñ ps Bñdicā d̄m in vita.
Ad obiecta ¶ His visis respōdemus ad obiecta. qd̄ ḡ querit de copulatōe d̄m
q̄ hic ponit copulatio q̄ p̄tinet alteri⁹ sine Ad obiectōem ad angeli
cā salutatiōem z ad p̄sonā filij p̄tinetē z etiā vt notet inter filij bñdi
ctiōne z matris dilectōem aliquā. q̄uis tñ s̄m allegoriā ad aliā p̄ti
neat rōnē. ipa em̄ ē bñdicta p̄ bñdictōem fruct⁹. vñ sua bñdictio de
scēdit a bñdictōe filij. Itē angelus nō addidit bñdict⁹ fructus ven
tris tui. qz nō dū fructus ei⁹ fuit fruct⁹ vētris. s̄z ipm̄ q̄si p̄missum in
Ecclia addit h̄ qd̄ d̄r. bñdicta tu in mulierib⁹. fructū p̄phēdit. ecclia aut̄ qz sibi ex
hibit⁹ z b̄ssime p̄gini p̄medat⁹ ipa apposuit Ordo p̄z ex sufficiētā
Itē quare nō dixerit fili⁹ vētris zc. qz cōe ē ad spūalē z carnalē gene
ratōem. z oīno maxime cū hac determinatiōe vētris q̄ ē locus gnatio
nis carnal. p̄pter qd̄ etiā nō d̄r corpis s̄z ventris vt veritas gnatiōis
fruct⁹ vētris z nō corporis plus exprimeret z falsitas heretica plus sopiret. Itē quare nō deter
minauit respectu cuius esset bñdictus. Dicimus q̄ s̄m omnē signi
ficatiōem. z s̄m omnē suppositionē. z s̄m omnē partē. z omni mō. et
Solutio in oib⁹ benedictus fuit. z eius bñdictio p̄ nihil specificū coartari po
tuit Benedictio quoqz b̄ssime virginis p̄ hoc qd̄ d̄r in mulieribus
bñdicti. marie nō restringit sed cā z origo oīs bñdictōis monstrat. Concedimus
etiā q̄ d̄ns noster iesus christus habuit oēs dignitates matris sue.
vel in se vel in equipollēti excellētissimo p̄gructi Dabit ḡ bñdictio
Virgo et p̄r nē p̄iugalē. qz sponsus fuit vniuersalis ecclie. Itē virgo fuit z pater
qz s̄bo veritatē gnauit. rex aq̄ z spū ex m̄re ecclia oēs regenerauit Itē
sicut ipa m̄r dei ita z ipe fuit fili⁹ dei. et pl⁹ ē eē filiū dei q̄z m̄rem dei
Itē plus ē esse filiū p̄ginis q̄z esse virginē p̄ginū. qz si ipe christ⁹ esset
virgo virginū sequeret q̄ ipa mater sua nō esset virgo Item plus est
esse benedictum fractū ventris q̄z habere fructū ventris Cōcedimus
etiam q̄ a filio suo in oīnibus p̄uilegijs suis antecellit. nec in hoc
laus matris sue diminuitur. sed exaltat in eo q̄ non tñ genuit sibi
filiū coequalē sed infinitū meliorē q̄ etiā ex hac parte quodam

De turbatōe Marie Ifo. cxi

modo infinitat bonitatē matris .ois em̄ arbor ex fructu cognoscit
pprio. vñ si bonitas fructus bonificat arborem infinita bonitas in
fructu adhuc ostēdit infinitā in arbore bonitatē

Sequit̄ que cū audisset turbata ē Querit̄ ḡ quare turbata fuerit
br̄issima h̄go. 7 videt̄ p̄mo q̄ de angelicavisione. 7 h̄ p̄bat a fili Rō prima
Luce p̄. de Zacharia Apparuit illi angel⁹ dñi stans ja dextris altaris
incēsi. 7 Zacharias turbatus ē vidēs 7 timor irruit sup eū. ḡ ex visi
one āgelica ē turbatio 7 timor ¶ Itē Grego. D̄ in q̄trā miserā cecidi 2
mus. qz etiā bonos angelos formidamus. Itē sup iā dictū textum
Luc. glo. Sicut humanus defect⁹ ē terreri. ita angelice bonitatis est
pauētē de suo aspectu blādīeter p̄solari. ḡ pauor ē de angeloz aspectu
Itē Luc. ij. Angelus dñi stetit iuxta illos 7 claritas dñi circūfulsit il
los Et sequit̄ Timuerūt timore magno Itē Mat. vlti. d̄ q̄ aspectus
angeli erat sicut fulgur Et d̄ post. q̄ pre timore aut ei⁹ p̄teriti s̄ cu
stodes. ḡ ex visione angeli ē timor 7 turbatio. Itē Judicū. xij. Vir
aut̄ venit ad me habēs vultū angeli terribilē nimis. ḡ ex visione vult⁹
angeli ē terror ¶ Cōtra obijcit̄ Que cū audisset turbata ē in sermone j
ei⁹. i. āgeli. ḡ nō in visione ¶ Itē alij daf discretio spiritūū. vt dictū ē 2
sup. ḡ turbat̄ nō ex visione. ¶ Itē ipa angelos cognouit p̄ specic. ¶ Itē 3 et 4.
aut cognouit 7 nō fuit turbata aut non cognouit 7 sic fuisset dubia
qd̄ ē ridiculosum dicere ¶ Itē Abraā Loth Josue 7 alij p̄res veteris
testamēti viderūt angelos. nec fuerūt turbati. ḡ nec ipa. qz illa a nul
lo illustriū vincit. S̄ si p̄pter h̄ d̄ q̄ fuit turbata in sermone ¶ Cōtra
tra turbatio ē a malo 7 a d̄rio. s̄ in isto sermone nihil erat mali vel
d̄riū. ḡ de isto sermone nō turbat̄ ¶ Itē nec in nūciato ē aliq̄ ad ipsaz
d̄rietas. ḡ nec p̄ illū nec p̄ nūciū turbat̄ ¶ Itē omnia ē cā turbatōis
ḡ p̄solatio ē cā exultatōis ¶ Itē ex prudētia noue salutatōis formā
mirat̄. videt̄ ḡ q̄ ista turbatio fuerit ex ammiratōe. ¶ Querit̄ ḡ si fue
rit turbatio ammiratōis. 7 videt̄ q̄ nō Legit̄ de sc̄to Aug. qz nō satia
bat̄ altitudinē diuini p̄siliij p̄siderare dulcedie mirabili sup salute ge
neris hūani. ḡ illa ammiratio ē bona. ḡ nō ē phibēda S̄ ista turbati
onē remouet angel⁹ dñi dicēs. ne timeas maria. ḡ ista turbatio non
fuit ammiratōis Vel d̄ q̄ fuerit dubitatōis. ¶ Cōtra h̄ d̄ Ambrosi⁹
nō turbat̄ qd̄ nescit an p̄teritū sit an futurū Itē bern. d̄ Dubiā p̄so
lat̄ S̄ 7 si p̄pter h̄ dicat̄ eē turbatio dubitatōis. ¶ Cōtra h̄ d̄ glo. in
hūc modū Cū sara risit in p̄missiōe filij. 7 in p̄missiōe dei maria. di
xit Quomō fiet istud. cur nō fuit vtraqz muta facta sic Zacharias. qz
sara 7 maria nō dubitauit faciēdū qd̄ p̄mittit̄ sed. querūt modū. er
go hic nulla fuit turbatio dubitatōis. ergo c.

Dost̄ h̄ querit̄ de h̄ qd̄ d̄t Et cogitabat̄ Et obijcit̄ in hūc modū Rō prima
Cogitatio ē decursus rōnis de vno oppositorū sup reliquū. vñ